

Rödskägg II

Inledning

Rödskägg är ett sticktagningsspel med budgivning för två eller flera personer. Spelet är också känt under namnet *fem opp*. Här beskrivs en utfallsnegativ variant av spelet från Uppland, där det inte finns någon vinnare utan bara en förlorare.

Kortlek

Man spelar med en vanlig kortlek om 52 kort utan jokrar. Kortens rangordning är den vanliga med ess högst och tvåa lägst.

Protokollet

Alla spelarna startar på 12 poäng i protokollet, och man räknar sedan ner. När alla spelare utom en har nått 0 poäng, har den kvarvarande spelaren förlorat och blivit ”rödskägg”.

Knacka

Rödskägg är känt för att en spelare som gör fel åker upp fem poäng i protokollet. För att felet skall räknas, måste någon annan spelare knacka i bordet och påtala det.

Giv

Given går liksom spelet i övrigt medsols. Givaren delar ut sex kort var med början hos spelaren till vänster. Kortet delas ut tre och tre. Övriga kort läggs åt sidan och används inte mer i given. Om en spelare har nia eller lägre som högsta kort, kan spelaren begära omgiv. Det blir då omgiv med samma givare.

När korten har delats ut, skall givaren knacka och säga ”knack för kort och felgiv”. Denna besvärjelse gör givaren immun mot straff för eventuell felgiv. Spelarna får inte ta upp sina kort innan givaren har knackat. Om en spelare tar upp korten för tidigt och någon annan uppmärksammar detta genom att knacka, åker den felande spelaren upp 5 poäng i protokollet. Om givaren har glömt att knacka för kort och felgiv innan hen tar upp sina kort och detta uppmärksammas genom att någon annan knackar, åker givaren upp 5 poäng. Om givaren glömde att knacka och någon spelare har fel antal kort på handen, åker givaren dessutom upp ytterligare 5 poäng för felgiv. När någon spelare har fått fel antal kort, blir det alltid omgiv av samma givare (oavsett om givaren kom ihåg att knacka eller inte). Om givaren glömmer att knacka och någon annan har uppmärksammat felet genom att knacka, är det fritt fram för övriga spelare att ta upp sina kort.

Om fler än en spelare tar upp korten för tidigt och någon knackar, får spelarna komma överens om vad som skall gälla. Förslagsvis straffas bara den först felande spelaren.

Budgivningen

De kontrakt som kan bjudas är i ordning från lägst till högst: ett, två, tre, fyra, fem, sex och rödskägg. Förhand börjar tala, och turen går vidare medsols. En spelare som talar måste ge ett bud eller säga pass. Den första spelaren som ger ett bud får ge valfritt bud. För övriga spelare gäller att varje nytt bud som ges måste vara högre än närmast föregående. Varje spelare får bara tala en gång.

Det är inte tillåtet att ge ett högre numeriskt bud än antalet poäng man har i protokollet. Däremot är det alltid tillåtet att bjuda rödskägg, oavsett poängställningen. Om någon spelare bjuder rödskägg, avslutas budgivningen omedelbart. Om alla spelarna passar, blir det omgivet med samma givare.

Den spelare som ger det högsta budet blir spelförare. Om spelföraren bjöd något av kontraktet från ett till sex, skall hen minst ta det angivna antalet stick. Kontraktet rödskägg innebär precis som kontraktet sex att spelföraren skall ta alla sex sticken, men såväl belöningen vid vinst som straffet vid förlust är högre för rödskägg.

Spelet av korten

Spelföraren spelar ut till varje stick. Övriga spelare i riktning medsols spelar varsitt kort till sticket. Spelarna måste om möjligt följa färg, men får annars spela valfritt kort. Ett stick vinnas av det högsta kortet i den färg som spelföraren spelar ut.

Om något av nummerkontraktet från ett till sex spelas, skall spelföraren efter det fjärde sticket fråga övriga spelare om de går med. Spelarna svarar i tur och ordning med början hos spelaren till vänster om spelföraren. Den som går med utfäster sig att ta minst ett stick. Spelare som redan har tagit stick i den aktuella given har uppfyllt kravet och är automatiskt med. En spelare som inte vill gå med kastar in korten och deltar inte i de två sista sticken. Om kontraktet rödskägg spelas, ställs ingen fråga efter det fjärde sticket och det finns inget krav på övriga spelare att ta minst ett stick.

Om spelföraren glömmer att fråga vilka som går med i ett nummerkontrakt och någon spelare uppmärksammar detta genom att knacka, åker spelföraren upp 5 poäng.

Poängen

Spelarna får dra av 1 poäng för varje stick de tar. Om ett nummerkontrakt spelas och spelföraren inte tar minst det utlovade antalet stick, åker hen upp 5 poäng. Notera att spelföraren i detta fall ändå får dra av 1 poäng per taget stick. Om kontraktet rödskägg spelas och spelföraren tar alla sex sticken, går hen omedelbart ut och kan inte längre bli rödskägg. Om spelföraren misslyckas i rödskägg, är partiet slut. Spelföraren har därmed förlorat och blivit rödskägg.

Spelare andra än spelföraren som går med efter det fjärde sticket i ett nummerkontrakt och som inte tar något enda stick åker upp 5 poäng. Om spelföraren glömmer att fråga vilka som går med, uteblir dock straffpoängen och ingen av de andra spelarna åker upp.

Partiet

En spelare som sammanlagt står på 0 poäng efter ett stick skall knacka ut sig. Detta sker genom att spelaren knackar och säger ”knack för min utgång”. En spelare som glömmer att knacka ut sig åker upp 5 poäng. Om en spelare knackar ut sig under något av

de av de fem första sticken i en giv, tillåts spelaren ändå att delta i de avslutande sticken i den aktuella given. En spelare som har knackat ut sig deltar dock inte i de kommande givarna.

Variant: en spelare som knackar ut sig kastar omedelbart in korten och deltar inte i de avslutande sticken.

Den spelare som är kvar när den näst sista spelaren har knackat ut sig har förlorat partiet och blivit rödskägg.

Källor

1. Konversation via telefon den 7 maj och 11 juni 2022 med Tomas Jerremalm, Uppsala.